

M

Suomen Muinaismuistoyhdistyksen
Johtokunnalle.

Viime keväänä myönsi Suomen Muinaismuistoyhdistys allekirjoitukselleni 5000 mk:n stipendin käytettäväksi Kymenlaakson Osakunnan kotiseuduntutkimustyön yhteydessä Kymenlaaksossa suoritettaviin arkeologisiin tutkimuksiin. Koska opintojeni erittäin kiireellisen vaiheen takia en ole ollut tilaisuudessa laatimaan täydellistä selostusta suoritetuista tutkimuksista, pyydän ohjeiden mukaan saada jättää lyhyen yhteenvedon niistä toivoen voivani jättää lopullisen tutkimusselostuksen ensi syksynä, jolloin kuluvana kesänä Kymenlaaksossa suoritettavien kaivausten tulokset myöskin ovat selvillä.

Helsingissä 18. 5. 1950.

Kunnioittavasti

Gunnar Rosén.
Gunnar Rosén.
Ylioppilas. Pihlajatie 8.A.
HELSINKI.

Yhteenveto Kymenlaakson Osakunnan kotiseuduntutki-
mustyön yhteydessä vuosina 1948-49 suoritetuista
arkeologisista tutkimuksista.

Kymenlaakson Osakunnan kotiseutututkikuntien työn yhteydessä, joskin käytännöllisistä syistä näistä retkikunnista erillään toimien, on allekirjoittanut vuosina 1948-49 suorittanut arkeologisia kenttätutkimuksia Kymin, Vehkalahden, Virolahden ja Sippolan pitäjissä. Työhön on sisällynyt kiinteiden muinaisjäännösten tarkistusinventointia, topografisia ja muita maastotutkimuksia, muinaisesineiden löytöpaikkojen tarkistuksia, kaivauksia ym. Tuloksina on paljastunut mm. joukko uusia kivikauden asuinpaikkoja, eräitä uusia hautaraunioita sekä saatu talteen runsaasti kivikautista asuinpaikka-aineistoa. Työ on tapahtunut Valtionarkeologin valtuutuksella, ja tutkimukset on suurimmaksi osaksi rahoittanut Kymenlaakson Maakuntaliitto sekä Kymenlaakson Osakunta.

Syyskuussa 1948 allekirjoittanut suoritti tarkistusinventointimatkan Etelä-Kymenlaaksoon. Matka suuntautui ensinnä Viro-

lahdelle, missä Klamilan Länsikylässä, maanv. Jaakko Parosen maalla tarkastettiin muuan todennäköisesti tyypillisen kampakeraamikan si-
kuinen kivikauden asuinpaikka, jolta oli tavattu mm. kiertäen hang-
attuja hioinkiviä sekä mahdollisesti kodanpohja. Samassa kylässä
tutkittiin joukko kiviraunioita, joista yksi ehkä saattaa olla ajal-
taan epämääräinen hautaraunio; muut sensijaan osoittautuivat joko
luonnonmuodostumuksi tai viljelysraunioiksi.

Virolahdelta matka jatkui Sippolaan, missä ensinnä Liikka-
lan kylässä sikäläisten runsaiden kivikauden irtolöytöjen perusteel-
la etsittiin merkkejä asuinpaikoista. Tässä ei onnistuttu, mutta
tehdyt topografiset havainnot saattavat helpottaa asuinpaikkojen
keksimistä tulevaisuudessa. Irtolöytöjen, maastesuhteiden sekä lä-
heisen Vehkalahden Metsäkylän laajan kampakeraamisen asutusalueen
antamien viitteiden perusteella on todennäköistä, että Liikkalan a-
lueelta on tulevaisuudessa odotettavissa kampakeraamisia asuinpaik-
kalöytöjä.

Sippolan Ruetilassa tarkastettiin kahden Suonusjärven tyy-
pin kivikirveen löytöpaikka prof. Viljo Kujalan kotitalon läheisyy-
dessä. Paikallisten maaste- ja korkeussuhteiden sekä kirveiden löy-
täjien väittämän mukaan paikalla todetun palomaan ja nokisten kivi-
en perusteella ei ole mahdotonta, että kaivaukset paikalla saattai-
sivat osoittaa kysymyksen olevan Suonusjärven kulttuurin aikaisesta
asuinpaikasta. Ruetilasta saatiin myöskin talteen pieni reiällä va-
rustettu liuskekiviriipus, joka oli löydetty erään talon perunapel-
lostä.

Paluumatkalla Sippolasta suoritettiin koekaivauksia Metsä-
kylän Kuusiken vanhastaan tunnetulla kampakeraamisella asuinpaikalla
Vehkalahdella, missä tri Sakari Pälä v. 1938 ja allekirjoittanut v
1945 ovat suorittaneet alustavia tutkimuksia. Varsinainen kaivaus
paikalla olisi erittäin tarpeen vaatima, koska se jatkuvasta hiekan-
otosta vähitellen tuhoutuu. Vehkalahden tunnettu keskentekeinen kar-
hupääkase on löydetty jostakin asuinpaikan läheisyydestä, ja keskel-

lää asuinpaikka-alueetta on suuri, nyttemmin jo suurimmaksi osaksi maaton lähde, joka kenties saattaisi antaa esim. luu- ja puulöytöjä. Paikalta toistaiseksi tavattu keramiikka on tyypillistä kampakeraamiikkaa ja Uskelan keramiikkaa.

Vehkalahden jälkeen tutkimuksia jatkettiin Kymin pitäjän Ylänummen kylässä, mistä sikäläisten runsaiden kivikauden irtelöytöjen sekä maasto- ja korkeussuhteiden perusteella oli odotettavissa asuinpaikkalöytöjä. Tutkimus johti kahden entuudestaan tuntemattoman asuinpaikan paljastumiseen. Maanv. Pertti Vilkin maalla, Ylänummelta Juurikorven tehtaille johtavan tien varrella olevasta hiekkakuopasta tavattiin kivi-iskoksia, palaneita kiviä sekä asbestisekotteista Uskelan keramiikkaa. Samaa keramiikkaa tavattiin in situ myöskin kuopan laidoissa. Kulttuurikerros näytti hyvin ehuelta ja heikolta; mahdollista on, että asuinpaikan keskus on sijainnut tuhoutuneella hiekanottoalueella. Useimmat talteensaaduista saviastianpalasista näyttävät kuuluneen samaan uskelakeraamiseen astiaan. Tyypillistä kampakeraamiikkaa paikalta ei tavattu, mutta sensijaan kaksi yhteensopivaa punertaviksi peltettua asbestisekotteista saviastianpalasta, jotka oli koristettu säännöllisillä pienillä kuopilla ja edustavat mahdollisesti Uskelan keramiikkaa nuorempaa tyyliä. Maanv. Vilkin kanssa tehdyn sopimuksen perusteella hiekanotto paikalla on keskeytetty tulevana kesänä paikalla suoritettaviin alustaviin kaivauksiin saakka. - Vilkin asuinpaikasta n. pari sataa metriä luoteeseen, maanv. Otto Nikkarin riihen perustuksista tavattiin niinkään kivi-iskoksia sekä lähinnä luultavasti Uskelan keramiikkaa olevia saviastianmuruja. Asuinpaikan merkkejä oli havaittavissa myöskin läheisen perunapellon vasissa. Maanv. Vilkin kertoman mukaan oli saviastianpaloja havaittu myöskin hänen riihensä alla, ja useilla Ylänummen asukkailla on hallussaan kivikauden irtelöytöjä - mm. maanv. Viljo Päärnilällä kymmenkunta esinettä - joten uusia asuinpaikkalöytöjä on jatkuvasti odotettavissa.

Samalla matkalla tarkastettiin vielä Kymin Laajakoskelta Ketkan museoon lähegetyt piirroksat saviastianpaloista, jotka oli tavattu jostakin Kymin kunnalliskodin läheisyydestä Laajakoskelta. Piirroksat esittivät selvää tyypillistä kampakeraamikkaa, joten kysymyksessä lienee jälleen uusi asuinpaikka. Laajakoskelta tunnetaan entuudestaan ainoat /Kymin pitäjässä tätä ennen tiedossa olleet asuinpaikat, Suljennensuo ja Perkkä. /Tutkineet 1929 Äyräpää ja 1936 Leppäaho./ Piirrosten lähettäjälle Kansallismuseosta lähetettyyn kyselyyn ei liene saatu vastausta.

V:n 1949 tutkimusehjelmaan sisältyi pääasiassa kaivauksia.

Neuvottelua Korvenharjella

Kesäkuussa 1949 tutkittiin Vehkalahdella Summan ja Neuvoteman kylien rajalla olevalla Korvenharjulla suurehko kiviraunie, joka laajalti tunnetun perimätiedon mukaan on Vehkalahden ensimmäisen kirkon raunie. Kaivauksessa raunie kuitenkin osoittautui pahoin tärvellyksi, mutta muuten erittäin tyypilliseksi pronssikauden hiidenkiukaaksi melvine kehälatemuksineen. Löytöinä tavattiin muutama kymmen gramma poltettuja luunsiruja. Mitään kirkkotarinaa tukevaa ei kaivauksessa voitu havaita. Koska haudan ulkoisen rakenteen tärvely - pohjakerros, varsinainen hautatase oli säilynyt koskemattomana - on ilmeisesti suoritettu verrattain kauan sitten - ainakin parin miekpolven ajan oli raunie jo ollut turmellussa asussaan - on perimätiete kenties saanut alkunsa Vehkalahden ensimmäisen kirkon syntyä koskevan vanhan tarinan sisältämien paikannimien - 8 virstaa Hamina - nielivalgaisesta yhdistämisestä tähän verrattain lähellä maantietä sijaitsevaan "munkkilaisten hautaan". Kaivauksen jälkeen hauta entisöitiin, jolloin siitä muodostui normaalikokoinen, vajaan 10 m:n läpimittainen, n. 2 m korkea pyöreä kivikumpu.

Elokuussa 1949 suoritettiin alustavia tutkimuksia Kymin pitäjässä, Juurikorven tiilitehtaan savenettealueella paljastuneella kampakeraamisella asuinpaikalla. Paikalta oli tavattu tiilisavea peit

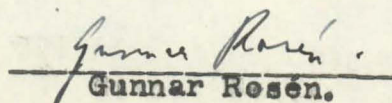
tävän hiekkakerroksen poistamisen yhteydessä erittäin runsaasti tyypillistä kampakeramiikkaa, muuan reikäkiven puolikas, pari hiein- kiveä sekä niukasti iskoisia. Paikalla toimivien työmiesten kättä- män mukaan keramiikkalöydöt keskittyivät erikoisesti useihin sei- keisiin n. 2 m pitkiin, 1.5 m leveisiin ja muutaman kymmenen cm sy- vyisiin hautamaisiin laskeumiin, joiden pohjalta paljastui runsaas- ti nekeä; varsinkin he korostivat erään suuren maakiven vieressä ol- leen kuopan runsaalöytöisyyttä. Kuopat ovat nähtävästi samoja, joi- ta on todettu mm. läheisillä Pyhtään Kinttunäen ja Laajakosken Per- kan asuinpaikoilla; Ailb pitää ensinmainitun kuoppia asuntekuoppina, Leppäaho jälkimmäisen kuoppia saviastioiden valmistukseen tarvittun hiekan kaivauskuoppina. Juurikorven kuoppiin nähden saattaa tuskin kumpikaan selitys pitää paikkaansa, vaan kysymys lienee lähinnä jon- kinlaisista keittokuopista, mahdollisesti saviastioiden pelttokuopi- ta. Allekirjeittaneen saapuessa paikalle oli suurin osa asuinpaikka- alueesta jo tuhoutunut saveneten yhteydessä, mutta osa asuinpaikan yläreunaa ja joitakin edellä kuvattuja kuoppia oli kuitenkin vielä säilynyt. Paikalla suoritettiin alustavia maaprofiili-, maalaji- ja kartoitustyötä sekä joitakin keikkaivauksia alueen laajuuden te- teamiseksi, mutta Juurikorven tehtaiden omistajan, insinööri Tam- misten kanssa tehdyn sopimuksen mukaan lykättiin asuinpaikan tar- kempi tutkiminen tulevaan kesään, mihin saakka savennostotyöt pidä- tetään asuinpaikka-alueen ulkopuolella. Savenottealueen asuinpaikas- ta parisataa metriä etelään todettiin samalla korkeudella ja saman- laisissa maasto-olosuhteissa kuin edellä vastaavanlaisia kuoppia sekä niiden lähellä olevan maaleikkauksen reunoissa nekeä, iskoisia ja kulttuurimaata, joten kysymys on ilmeisesti toisesta asuinpaikas- ta. Kuvatunlaisia kuoppia esiintyi myös ensimmäisestä asuinpaikasta muutamia satoja metrejä pohjoiseen, insinööri Tammisten puutarhassa. Mahdollisesti on siis kysymys kolmesta asuinpaikasta, jotka ovat si- jainneet saman muinaislahden länsirannalla, jonka itärannalta edel- lisenä vuonna paljastuneet Ylänuumen asuinpaikat ovat.

Syyskuussa 1949 tutkittiin Vehkalahtien Salmen Hevessaarella muuan ns. Talvapaanvuoren entuudestaan tunnettuun hiidenkiva-ryhmään kuuluva pitkä, matalahke kiviraunio, joka kaivauksessa esitettiin n. 12 m pitkäksi ja 4 m leveäksi tasaperäiseksi laivalatemuksiksi. Raunien rungen muodosti keokkaista, jopa metrin läpimittaisista kivenjätkäleistä keettu laivakehä, jonka sisäpuoli oli täytetty 3 - 4 kerroksella miennestannaisia kiviä. Raunien suunta oli joksikin täsmälleen N - S, keula pohjoiseen. Raunien pohjan, erikseen sen peräosan peitti runsas neki- ja hiilikerrokset, mutta mitään löytöjä, ei edes poltettuja luunsiruja, ei rauniosta tehty. Talvapaanvuoren laivalatemuksia liittyy alueellisesti läheisesti allekirjoittaneen v. 1947 Kymen pitäjän Kaarniemen ja Sunilan kylien rajalla tutkittuihin ns. Höyterinpehjan venelatemuksiin, joita se myöskin rakenteellisesti, mm. tasaisen peränsä puolesta muistuttaa. Höyterinpehjan latemuksista se kuitenkin erää ennenkaikkea huomattavasti suuremman kokensa puolesta. Valokuvauksia ja tarkistusmittauksia varten paljastettu laivakehä jätettiin avoimeksi tulevaan kesään saakka paikallisen maanemistajan lupautuessa valvomaan sen keskenmuuttoa.

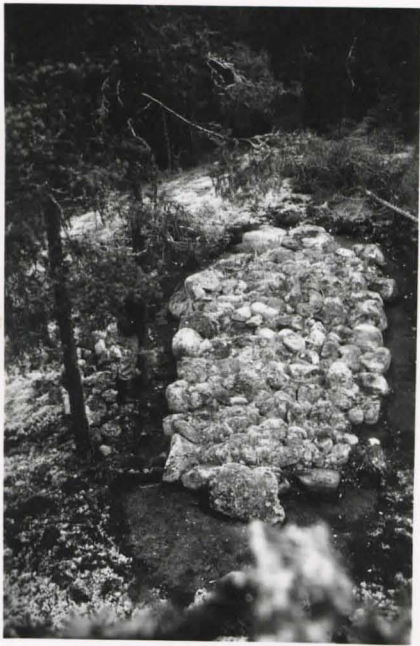
Edellä selostettujen kaivausten yhteydessä suoritettiin kesällä 1949 vielä joukko pienempiä tutkimuksia, joista tehdään selkoa varsinaisessa tutkimuskertomuksessa.

Tulevana kesänä 1950 on tarkoituksena ensisijaisesti saattaa päätökseen edellisenä vuonna aloitetut työt, ennenkaikkea Juurikerven ja Ylänummen välittömän tuhen uhkaamien asuinpaikkojen tutkimus. Tutkimukset tulee pääasiassa rahoittamaan Kymen kunta ja Kymenlaakson Maakuntaliitto.

Helsingissä 18.5.1950

Gunnar Rosén.

1949
Vehkalahti
Talvapaan
vuori
Raunio
tutkittu

Vehkalahki, Talvaganvuosi.
 kairalatomus etelästä pohjois-
 llahtuna kairauksesta astetta.

Vehkalahki, Talvaganvuosi.
 kairalatomus idästä ennen kairauksesta.

Vehkalahki, Talvaganvuosi.
 kairalatomuksen kunkalivet kotesta.

Vehkalahki, Talvaganvuosi.
 kairalatomus ensin kairauksesta.

Vehkalahki, Talvaganvuosi.
 kairalatomus etelästä. Edessä kunnolla
 perästä kivi.

Kyyni, puuri kargyi.
 Erään "kivittömyksen" profiili. Kairauksesta
 oikealla olevan kairauksen kohdalla näkyy
 polyan noli pesäke.

Gunnar Rosen 1949.